

PRESUDA SUDA

od 30. travnja 1996.(*)

„Socijalna sigurnost radnika migranata – Dobrovoljno mirovinsko osiguranje –
Nadživjeli bračni drug radnika – Jednako postupanje”

U predmetu C-308/93,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o
EEZ-u, uputio Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće, Nizozemska), u
postupku koji se vodi pred tim sudom između

Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank

i

J. M. Cabanis-Issarte,

o tumačenju članaka 2. i 3. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o
primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove
njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice [Uredba Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14.
lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji
koji se kreću unutar Zajednice] (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5.,
svezak 5., str. 7.–54.) u verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom Vijeća (EEZ) br.
2001/83 od 2. lipnja 1983. (SL L 230, str. 6.),

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet i G.
Hirsch, predsjednici vijeća, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de
Almeida, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J. L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm i M.
Wathelet (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: G. Tesauro,

tajnik: D. Louterman-Hubeau, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, E. H. Pijnacker Hordijk, odvjetnik
pri odvjetničkoj komori u Amsterdamu,
- za nizozemsku vladu, A. Bos, pravni savjetnik pri ministarstvu vanjskih poslova,
u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, D. Gouloussis, pravni savjetnik, i B. J. Drijber,
član pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj suca izvjestitelja,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 21. rujna 1994.,

uzimajući u obzir rješenje od 27. lipnja 1995. o ponovnom otvaranju usmenog dijela postupka,

uzimajući u obzir odgovore na pisana pitanja Suda koja su podnijeli:

- za Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, E. H. Pijnacker Hordijk,
- za nizozemsku vladu, A. Bos,
- za njemačku vladu, B. Kloke, *Oberregierungsrat* u saveznome ministarstvu gospodarstva, u svojstvu agenta,
- za francusku vladu, M. Perrin de Brichambaut, direktor za pravne poslove pri ministarstvu vanjskih poslova, C. de Salins, zamjenica direktora uprave za pravne poslove pri istom ministarstvu, i C. Chavance, tajnik vanjskih poslova u istoj upravi, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, C. Stix-Hackl, *Legationsraetin* u saveznome ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, S. Braviner, iz Treasury Solicitor's Department, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Watson, *barrister*,
- za Komisiju, B. J. Drijber,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, koji zastupa E. H. Pijnacker Hordijk, nizozemske vlade, koju zastupa M. A. Fierstra, pomoćnik pravnog savjetnika pri ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta, francuske vlade, koju zastupaju C. Chavance i J.-F. Dobelle, pomoćnik direktora uprave za pravne poslove pri ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta, vlade Ujedinjene Kraljevine, koju zastupaju S. Braviner i P. Watson te Komisije, koju zastupaju D. Gouloussis i B. J. Drijber, na raspravi održanoj 22. studenoga 1995.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 29. veljače 1996.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 3. lipnja 1993., koju je Sud zaprimio 7. lipnja 1993., Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće) uputio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, više prethodnih pitanja o tumačenju članaka 2. i 3. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice [Uredba Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe i njihove obitelji koji se kreću unutar Zajednice] (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 5., str. 7.–54.), u verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom Vijeća (EEZ) br. 2001/83 od 2. lipnja 1983. (SL L 230, str. 6., u daljnjem tekstu: Uredba br. 1408/71).
- 2 Pitanja su postavljena u okviru spora između J. M. Cabanis-Issarte i Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (uprava fonda socijalnog osiguranja, u daljnjem tekstu: SVB) o utvrđivanju stope doprinosa za razdoblje dobrovoljnog osiguranja ostvarenog na temelju Algemene Ouderdomswet (nizozemski opći zakon o programu starosnih mirovina, u daljnjem tekstu: AOW).
- 3 J. M. Cabanis-Issarte, francuska državljanka, nadživjeli je bračni drug radnika migranta, isto tako francuskog državljanina. Bračni par se u studenome 1948. preselio u Nizozemsku zbog suprugovog zaposlenja. U listopadu 1960. supružnici su se vratili u Francusku. U studenome 1963. ponovno su se preselili u Nizozemsku gdje su boravili do srpnja 1969., godine tijekom koje je gospodin Cabanis navršio dob za umirovljenje. Tada su se supružnici konačno vratili u Francusku, gdje je gospodin Cabanis preminuo u listopadu 1977.
- 4 Od 1. siječnja 1957., datuma stupanja na snagu AOW-a, do listopada 1960., J. M. Cabanis-Issarte bila je u svojstvu „obveznog osiguranika” na temelju AOW-a, zbog toga što je imala boravište na nizozemskom državnom području. Dok su supružnici boravili u Francuskoj, od 20. listopada 1960. do 12. studenoga 1963., J. M. Cabanis-Issarte bila je osigurana na temelju AOW-a zbog dobrovoljnih doprinosa koje je uplaćivao njezin suprug. Kasnije je ponovno stekla svojstvo „obveznog osiguranika” na temelju AOW-a, zbog toga što je imala boravište u Nizozemskoj do svojeg konačnog povratka u Francusku, 15. srpnja 1969.
- 5 Tijekom razdoblja prije stupanja na snagu AOW-a, od 23. studenoga 1948. do 31. prosinca 1956., J. M. Cabanis-Issarte bila je osigurana, prema nizozemskom zakonodavstvu, zajedničkom primjenom prijelaznih odredaba AOW-a i odredaba Priloga V. (H) Uredbe br. 1408/71, kako je izmijenjena aktom koji se odnosi na uvjete pristupanja Europskim zajednicama Kraljevine Danske, Irske i Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske i izmjenama osnivačkih ugovora (SL 1972, L 73, str. 14.).
- 6 Prilog V. (H) točka 2. (a), (c) i (e) sadržavao je ustvari više pravila izjednačavanja koja su omogućavala takvo pokriće, a koja glase:

„(a) Razdoblja osiguranja prije 1. siječnja 1957., tijekom kojih je primatelj koji ne ispunjava uvjete koji bi mu omogućili da takva razdoblja smatra razdobljima osiguranja boravio na državnom području Nizozemske nakon navršenih 15 godina života ili tijekom kojih je dok je boravio na državnom području druge države članice obavljao djelatnost u svojstvu zaposlene osobe u Nizozemskoj za poslodavca s poslovnim nastanom u toj

državi također se smatraju razdobljima osiguranja navršenim primjenom nizozemskog zakonodavstva o općem osiguranju za slučaj starosti;

[...]

(c) U odnosu na udanu ženu čiji muž ima pravo na mirovinu prema nizozemskom zakonodavstvu o općem osiguranju za slučaj starosti, razdoblja braka koja prethode danu kada je navršila šezdeset pet godina i tijekom kojih je boravila na državnom području jedne ili više država članica također se uzimaju u obzir kao razdoblja osiguranja, ako se poklapaju s razdobljima osiguranja koja je navršio njezin muž prema tom zakonodavstvu i s onima koja se uzimaju u obzir na temelju točke (a).

[...]

(e) U odnosu na udanu ženu čiji je muž podlijegao nizozemskom zakonodavstvu o starosnom osiguranju, ili se smatra da je navršio razdoblja osiguranja na temelju točke (a), odredbe dvaju prethodnih točaka odgovarajuće se primjenjuju;

[...]”.

- 7 Od svojeg umirovljenja, u veljači 1969., do svoje smrti u listopadu 1977., gospodin Cabanis primao je „mirovinu za oženjene/udane osobe”, izračunanu na osnovi gore navedenih razdoblja osiguranja koja su ostvarila oba supružnika. Tijekom tog razdoblja J. M. Cabanis-Issarte, koja je navršila 65 godina u svibnju 1974., nije mogla osobno zatražiti mirovinu na temelju AOW-a, s obzirom na to da joj je kao udanoj ženi jedino pokriće prema tada važećem sustavu bilo osigurano putem mirovine isplaćivane njezinom suprugu.
- 8 Suprotno tome, nakon smrti njezinog supruga, J. M. Cabanis-Issarte mogla je zatražiti, počevši od 1. travnja 1978., autonomno pravo na „mirovinu neoženjene/neudane osobe” na temelju AOW-a. Međutim, SVB je umanjio tu mirovinu za iznos koji odgovara 29 godina tijekom kojih J. M. Cabanis-Issarte nije bila osigurana prema tom sustavu, to jest razdoblju od njezinog 15-og rođendana (13. svibnja 1924.) do datuma kada je bračni par po prvi puta boravio u Nizozemskoj (23. studenoga 1948.) i razdoblju od dana konačnog povratka u Francusku (15. srpnja 1969.) do njezinog 65-og rođendana (13. svibnja 1974.).
- 9 U vezi s posljednjim razdobljem SVB je predložio J. M. Cabanis-Issarte da dobrovoljno uplaćuje doprinose. Odlukom od 7. srpnja 1980. SVB je odredio iznos doprinosa za to dobrovoljno osiguranje po najvišoj stopi, u skladu s člankom 2. stavkom 1. Dekreta od 24. veljače 1961. (Stb. 56), na temelju kojeg:
- „doprinos za svaku punu kalendarsku godinu, unutar dotičnog razdoblja, odgovara najvećem iznosu koji se može zatražiti od osiguranika na temelju Algemene Ouderdomswet tijekom dotične godine”.
- 10 Ta se odredba ipak ne primjenjuje na nizozemskog državljanina za kojega je doprinos koji mora platiti, u skladu s člankom 2. stavkom 2. Dekreta iz 1961., niži pod uvjetom da

„za svaku punu kalendarsku godinu unutar relevantnog razdoblja za koje može uvjeriti Sociale Verzekeringsbank da to rezultira nižim doprinosom, odgovara postotku njegovog prihoda u dotičnoj kalendarskoj godini, postotku dohotka koji se naplaćuje za tu godinu na temelju članka 28. Algemene Ouderdomswet, ali koji ipak ne može biti manji od 5 % najvećeg iznosa koji se može zatražiti od osiguranika na temelju tog zakona tijekom dotične godine.”

- 11 Članak 3. Dekreta od 22. prosinca 1971. (Stb. 798) sadržava odredbe slične onima upravo navedenima, uz jedinu razliku što se ovaj dekret također poziva na Algemene Weduwen- en Wezenwet (nizozemski zakon o općem sustavu osiguranja udovica i djece bez roditelja).
- 12 J. M. Cabanis-Issarte podnijela je tužbu pred Raad van Beroep te Amsterdam (žalbeno vijeće u Amsterdamu) protiv odluke SVB-a o utvrđivanju najviše stope iznosa doprinosa koje je trebala platiti na temelju dobrovoljnog osiguranja.
- 13 Presudom od 2. veljače 1987. Raad van Beroep te Amsterdam (žalbeno vijeće u Amsterdamu) proglasio je osnovanom tužbu stranke tužiteljice. Osobito je smatrao da je „Uredba (EEZ) br. 1408/71 primjenjiva na stranku tužiteljicu na temelju odredaba članka 2. i da na temelju članka 3. te uredbe uživa ista davanja prema propisima o dobrovoljnom plaćanju doprinosa pod istim uvjetima kao i nizozemski državljani”.
- 14 Prema članku 2. stavku 1. Uredbe br. 1408/71, njezine odredbe primjenjuju se „na radnike [...] na koje se primjenjivalo ili se primjenjuje zakonodavstvo jedne ili više država članica, koji su državljani jedne od država članica [...] kao i na članove njihovih obitelji i nadživjele osobe”.
- 15 Članak 3. stavak 1. određuje da „[u] skladu s posebnim odredbama ove Uredbe, osobe koje borave na državnom području jedne od država članica i na koju[e] se ova Uredba primjenjuje podliježu istim obvezama i uživaju ista davanja prema zakonodavstvu bilo koje države članice kao državljani te države.”
- 16 SVB je podnio žalbu protiv te presude pred Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće). Taj sud osobito smatra da, u slučaju da je ostala u Nizozemskoj tijekom razdoblja od 15. srpnja 1969. do 13. svibnja 1974., osoba kao što je J. M. Cabanis-Issarte ostala bi obvezno osigurana kao rezidentna osoba, i da, za razliku od dobrovoljnog osiguranja, doprinos ne bi bio utvrđen po najvišoj stopi.
- 17 Sumnjajući u sadržaj prava koja J. M. Cabanis-Issarte ima na temelju Uredbe br. 1408/71, Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće) odlučio je prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li Uredba (EEZ) br. 1408/71, na temelju njezinog članka 2., uključujući načelo jednakog postupanja utvrđeno u njezinom članku 3., u slučajevima kao što je ovaj primjenjiva na osobu kao što je tuženik:

a) zato što se trebala smatrati nositeljem prava na temelju članka 2.a Priloga V. (H) te uredbe (s obzirom na to da je taj prilog navođen u vrijeme sporne odluke)?

b) zato što se trebala smatrati članom obitelji ili (konačno) nadživjelom osobom u smislu članka 2. navedene uredbe zbog činjenice da je, na temelju članka 9. Dekreta od 24. veljače 1961. koji se tada primjenjivao, bila osigurana na osnovi doprinosa koje je na temelju dobrovoljnog osiguranja (tijekom razdoblja od 20. listopada 1960. do 12. studenoga 1963.) uplaćivao njezin preminuli suprug?

c) zato što se trebala smatrati članom obitelji ili nadživjelom osobom zbog okolnosti, koju treba utvrditi, da se tijekom zadnje navedenog razdoblja, ali i izvan njega, na nju primjenjuju zajedničke odredbe članaka 2.e i 2.c dijela gore navedenog priloga?

2. Može li se, u slučajevima kao što je ovaj u glavnom postupku, tvrditi da su povlastice socijalne sigurnosti izgubljene kao rezultat provedbe prava slobodnog kretanja, s time da cilj iz članaka 48. do 51. Ugovora o EEZ-u nije postignut; u tom slučaju, koje su posljedice u pogledu zahtjeva za državljanstvom kako bi se dobilo pravo na smanjenje doprinosa, kao što je slučaj u ovom predmetu?"

Prvo pitanje

- 18 Svojim prvim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članke 2. i 3 Uredbe br. 1408/71 tumačiti na način da se nadživjeli bračni drug radnika migranta može na njih pozvati radi utvrđivanja stope doprinosa s obzirom na razdoblje dobrovoljnog osiguranja ostvarenog prema sustavu starosne mirovine države članice na čijem je državnom području radnik bio zaposlen.
- 19 Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da od presude od 23. studenoga 1976., Kermaschek (40/76, Zb., str. 1669.), članovi obitelji radnika mogu, na temelju članka 2. Uredbe br. 1408/71, zahtijevati samo izvedena prava, to jest ona stečena u svojstvu člana obitelji radnika.
- 20 SVB, vlade država članica koje su podnijele očitovanja i Komisija slažu se da se, s obzirom na tu sudsku praksu, nadživjeli bračni drug radnika migranta ne može pozvati na članak 3. Uredbe br. 1408/71 radi utvrđivanja stope doprinosa koji treba platiti s obzirom na razdoblje dobrovoljnog osiguranja radi ostvarivanja prava na starosnu mirovinu, budući da takvo pravo ne predstavlja izvedeno pravo stečeno u svojstvu člana obitelji ili nadživjele osobe radnika, već vlastito pravo stečeno neovisno o bilo kakvom srodstvu s radnikom.
- 21 S tim u vezi valja podsjetiti da se članak 2. stavak 1. Uredbe br. 1408/71, koji određuje njezino područje primjene *ratione personae*, odnosi na dvije jasno različite kategorije osoba: radnike, s jedne strane, i članove njihovih obitelji i nadživjele osobe, s druge strane. Kako bi ušli u područje primjene uredbe, ovi prvi moraju biti državljani države članice, osobe bez državljanstva ili izbjeglice s boravištem na državnom području države članice; nasuprot tomu, ne traži se ni jedan uvjet državljanstva za članove obitelji ili nadživjele osobe radnika, koji su državljani Zajednice, kako bi se uredba primjenjivala na njih.
- 22 Razlika između radnika i članova njihovih obitelji ili nadživjelih osoba određuje osobe na koje se primjenjuju brojne odredbe Uredbe br. 1408/71, od kojih se neke primjenjuju isključivo na radnike.

- 23 Tako se bračni drug radnika Zajednice ne može pozvati na svojstvo člana obitelji navedenog radnika kako bi zatražio primjenu odredaba članka 67. do 71. Uredbe br. 1408/71, čiji je glavni cilj usklađivanje prava na davanja za nezaposlenost, na temelju nacionalnih zakonodavstava država članica, za zaposlene koji su državljani države članice, a ne za članove njihovih obitelji.
- 24 Takav je bio slučaj u gore navedenoj presudi Kermaschek. S. Kermaschek, državljanka Jugoslavije, zatražila je primjenu odredaba Uredbe br. 1408/71 u vezi s ukupnim razdobljima osiguranja ili zaposlenja radi stjecanja prava na davanja za nezaposlenost. U tom pogledu nije se mogla pozivati na svojstvo radnika u Njemačkoj s obzirom na to da je bila državljanka treće zemlje. Nadalje, nije se mogla pozivati na svoje svojstvo bračnog druga njemačkog državljanina zato što su se predmetne odredbe Zajednice primjenjivale isključivo na radnike.
- 25 Slučaj pred sudom koji je uputio zahtjev u ovom predmetu je, međutim, drukčiji. Naime, J. M. Cabanis-Issarte traži da se načelo jednakog postupanja, utvrđeno u članku 3. stavku 1. Uredbe br. 1408/71, primijeni na utvrđivanje stope doprinosa za razdoblje dobrovoljnog osiguranja ostvarenog prema nizozemskom zakonodavstvu i namijenjenog dopuni razdoblja obveznog osiguranja ostvarenog na temelju tog istog zakonodavstva.
- 26 Valja istaknuti da se člankom 3. stavkom 1. priznaje „u skladu s posebnim odredbama ove Uredbe”, osobama „koje borave na državnom području jedne od država članica” i na koje se primjenjuju odredbe Uredbe br. 1408/71, pravo na jednako postupanje u primjeni zakonodavstava država članica u području socijalne sigurnosti, bez utvrđivanja razlike je li dotična osoba radnik, član obitelji ili nadživjeli bračni drug radnika. Valja također dodati da, u svakom slučaju, svako odstupanje od jednakog postupanja na temelju jedne od odredaba uredbe na koje upućuje članak 3. stavak 1. treba biti objektivno opravdano, jer bi u protivnome temeljno pravilo zabrane diskriminacije utvrđeno u članku 3. stavku 1., u području socijalne sigurnosti, bilo lišeno svojeg sadržaja.
- 27 U tom je pogledu nesporno da u svojstvu nadživjelog bračnog druga radnika migranta J. M. Cabanis-Issarte u skladu s člankom 2. stavkom 1. Uredbe br. 1408/71 potpada u područje primjene uredbe *ratione personae*, zatim da starosna mirovina koju joj isplaćuje SVB potpada u granu „davanja za slučaj starosti” predviđeno u članku 4. stavku 1. točki (c) Uredbe br. 1408/71 i, konačno, da niti jedna odredba uredbe, osobito glava III. poglavlje 3. „Starost i smrt (mirovine)”, koje sadržava posebne odredbe za različite kategorije davanja, ne isključuje primjenu članka 3. stavka 1. u području uvjeta dodjele, u korist nadživjelog bračnog druga, starosne mirovine na temelju dobrovoljnih doprinosa.
- 28 Iz navedenog proizlazi da J. M. Cabanis-Issarte ispunjava uvjete da se na nju primijeni članak 3. stavak 1. Uredbe br. 1408/71 .
- 29 Valja međutim podsjetiti da je u nekoliko presuda koje su uslijedile nakon gore navedene presude Kermaschek, Sud smatrao da se član obitelji radnika migranta ne može pozivati na članke 2. i 3. Uredbe br. 1408/71 kako bi, u uvjetima jednakog postupanja kao s državljanima, zatražio davanje za socijalnu sigurnost koje je utvrđeno u zakonodavstvu države domaćina jer je dodijeljeno na temelju vlastitog prava, a ne zbog svojstva člana obitelji radnika, i to bez da je Sud prethodno utvrdio postojanje posebnih odredaba propisa koje sprečavaju primjenu članka 3. stavka 1. (vidjeti presude od 6. lipnja 1985., Frascogna, 157/84, Zb., str. 1739.; od 20. lipnja 1985., Deak, 94/84, Zb., str. 1873.; od

17. prosinca 1987., Zaoui, 147/87, Zb., str. 5511.; od 8. srpnja 1992., Taghavi, C-243/91, Zb., str. I-4401., i od 27. svibnja 1993., Schmid, C-310/91, Zb., str. I-3011.).

- 30 Nemogućnost bračnog druga radnika, koji nakon što ga je pratio u drugu državu članicu odluči vratiti se u svoju državu podrijetla s tim radnikom ili nakon njegove smrti, da se pozove na pravilo jednakog postupanja radi dodjele određenih davanja predviđenih zakonodavstvom zadnje države zaposlenja, imalo bi negativne posljedice na slobodno kretanje radnika, u okviru kojeg se stvaraju propisi Zajednice o usklađivanju nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti. Naime, bilo bi protivno cilju i duhu tih propisa da se bračnom drugu ili nadživjeloj osobi radnika migranta uskrati korist od primjene načela zabrane diskriminacije u izračunu davanja za starost koje bi mogao tražiti, u uvjetima jednakog postupanja kao s državljanima, da je ostao u državi domaćinu.
- 31 Osim toga, valja utvrditi da razlika između vlastitih prava i izvedenih prava na koje se Sud poziva u svojim presudama navedenima u točki 29. može imati za posljedicu dovođenje u pitanje temeljnog zahtjeva pravnog poretka Zajednice koji predstavlja ujednačenost primjene njezinih pravila, čineći da njihova primjenjivost na pojedince ovisi o kvalifikaciji vlastitog prava ili izvedenog prava utvrđenog nacionalnim zakonodavstvom koje se primjenjuje na dotična davanja u vezi s posebnostima unutarnjeg sustava socijalne sigurnosti.
- 32 Te posebnosti mogu isto tako dovesti do toga da, u pogledu dodjele starosne mirovine prema zakonodavstvu jedne države članice, prava na starosnu mirovinu stečena tijekom razdoblja osiguranja ili boravka, koja se uzimaju u obzir prilikom izračuna mirovine, budu klasificirana kao vlastita prava ili izvedena prava ovisno o razmatranom razdoblju. To je slučaj, kako ističe i nezavisni odvjetnik u točki 15. svojeg mišljenja od 29. veljače 1996., s J. M. Cabanis-Issarte koja je prema nizozemskom zakonodavstvu u pogledu određenih razdoblja osiguranja stekla prava na mirovinu u svojstvu člana obitelji radnika migranta i, u pogledu drugih razdoblja, vlastita prava.
- 33 Valja dodati da takva razlika između vlastitog prava i izvedenog prava može biti umanjena u nacionalnim sustavima socijalne sigurnosti, kako ističe Komisija, kao rezultat nastojanja da pokrivenost socijalne sigurnosti postane univerzalna.
- 34 U tim okolnostima, ako se ne koristi temeljno pravilo jednakog postupanja, što bi za nadživjelog bračnog druga radnika migranta rezultiralo pozivanjem na razliku između vlastitih prava i izvedenih prava, navodi Sud da opseg sudske prakse koji proizlazi iz presude Kermaschek ograniči samo na okolnosti opisane u gore navedenim točkama 23. i 24.
- 35 Međutim, kako bi se u ovom slučaju opravdala razlika između vlastitih prava i izvedenih prava, SVB i vlade koje su podnijele očitovanja ističu u biti da takva razlika, omogućavajući ograničavanje opsega prava koje radnici odnosno članovi njihovih obitelji mogu zahtijevati na temelju Uredbe br. 1408/71, proizlazi iz načela slobodnog kretanja radnika koje se prvenstveno odnosi na osobe koje obavljaju ili su obavljale gospodarsku djelatnost i iz čijeg statusa proizlaze prava koja su pravom Zajednice dodijeljena članovima njihovih obitelji.

- 36 Nizozemska vlada osobito napominje da ne samo da J. M. Cabanis-Issarte nije nikada radila u nadležnoj državi, nego se, osim toga, prava na predmetna davanja povezuju s razdobljem tijekom kojeg nije niti boravila na državnom području te države.
- 37 Ta se argumentacija ne može prihvatiti.
- 38 Valja najprije podsjetiti da sloboda kretanja radnika, zajamčena člankom 48. Ugovora, podrazumijeva pravo na integraciju u državi domaćinu, osobito za obitelj radnika, kako bi se izbjegle negativne posljedice za tu slobodu do kojih bi inače došlo. U tom pogledu valja istaknuti da pravo na jednako postupanje, osobito u području socijalnih povlastica, određeno u članku 7. stavku 2. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodnom kretanju radnika unutar Zajednice (SL L 257, str. 2.), te kako je priznato stalnom sudskom praksom u korist članova obitelji radnika, teži istom cilju i predstavlja važan čimbenik integracije u državi domaćinu.
- 39 Nadalje, što se tiče primjene nacionalnih zakonodavstava o socijalnoj sigurnosti na radnike i članove njihovih obitelji, člankom 51. Ugovora Vijeću je povjeren zadatak da u tom području donese mjere potrebne za uspostavu slobodnog kretanja radnika (vidjeti osobito presude od 26. listopada 1995., Moscato, C-481/93, Zb., str. I-3525., t. 27., i Klaus, C-482/93, Zb., str. I-3551., t. 21.).
- 40 U tu svrhu, Uredba br. 1408/71 sadržava određeni broj odredaba koje su među ostalim namijenjene sprečavanju, tehnikama i načinima koji se razlikuju ovisno o grani predmetnog socijalnog osiguranja, da radnik koji je iskoristio svoje pravo na slobodu kretanja i koji nakon što je dosegnuo dob za umirovljenje odluči vratiti se u svoju zemlju podrijetla, kao i članovi obitelji takvog radnika, budu lišeni povlastica socijalne sigurnosti koje bi im pripadale da su ostali u posljednjoj državi zaposlenja.
- 41 U ovom slučaju nesporno je da J. M. Cabanis-Issarte, francuska državljanica, nije nikada radila i da je pratila svojeg supruga tijekom čitave njegove profesionalne karijere ostvarene u Nizozemskoj. U tim je okolnostima, zbog toga što je njezin suprug ostvario pravo na slobodno kretanje, njoj bilo priznato pravo da se s njime nastani na nizozemskom državnom području te je posljedično mogla steći prava na mirovinu prema nizozemskom zakonodavstvu, kako za razdoblja boravka u Nizozemskoj tako i za razdoblja boravka u Francuskoj, na temelju dobrovoljnog osiguranja svojeg supruga ili osobnog dobrovoljnog osiguranja.
- 42 U tom je pogledu očito da je u predmetu u glavnom postupku svrha spornog razdoblja dobrovoljnog osiguranja svakako u tome da se njime dopune razdoblja obveznog osiguranja koje je J. M. Cabanis-Issarte ostvarila u Nizozemskoj jer je ondje boravila sa svojim suprugom, radnikom migrantom.
- 43 Iz navedenoga proizlazi da se, suprotno onome što su podržavali osobito SVB i nizozemska vlada, na situaciju J. M. Cabanis-Issarte u odnosu na razdoblje dobrovoljnog osiguranja u pogledu kojeg joj je SVB uskratio iste umanjene doprinose kao što su oni koji su odobreni državljanima, primjenjuju pravila Zajednice o slobodnom kretanju radnika te osobito pravilo o zabrani diskriminacije u području socijalne sigurnosti utvrđeno u članku 3. stavku 1. Uredbe br. 1408/71 i koje se odnosi kako na radnike tako i na članove njihovih obitelji.

- 44 U vezi s prethodnim razmatranjima, na prvo pitanje valja odgovoriti da članke 2. i 3 Uredbe br. 1408/71 treba tumačiti na način da se nadživjeli bračni drug radnika migranta može na njih pozvati radi utvrđivanja stope doprinosa s obzirom na razdoblje dobrovoljnog osiguranja ostvareno prema sustavu starosne mirovine države članice na čijem je državnom području radnik bio zaposlen.

Drugo pitanje

- 45 Uzevši u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje.

Vremenski učinak presude

- 46 SVB i vlade država članica koje su podnijele očitovanja Sudu ocjenjuju da bi trebalo, pod pretpostavkom da Sud revidira sudsku praksu Kermaschek, ograničiti vremenske učinke ove presude. S tim u vezi pozvali su se na ozbiljne posljedice koje bi presuda imala za financiranje sustava socijalne sigurnosti, kao i na radikalnu narav takve promjene sudske prakse.
- 47 Iako vlade država članica koje su podnijele očitovanja nisu bile u poziciji niti približno ocjenjivati financijske posljedice odgovora na prvo pitanje, važni razlozi pravne sigurnosti sprečavaju da se dovedu u pitanje pravni položaji koji su konačno riješeni u skladu s prijašnjom stalnom sudskom praksom Suda, čiji opseg ova presuda ograničava.
- 48 Stoga valja odlučiti da se na ovu presudu, u prilog zahtjevima za davanja za razdoblja prije datuma njezinog donošenja, mogu pozivati samo osobe koje su prije toga datuma pokrenule postupak ili podnijele istovrijedan zahtjev.

Troškovi

- 49 Troškovi nizozemske, njemačke, francuske i austrijske vlade te vlade Ujedinjene Kraljevine kao i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je uputio Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće, Nizozemska), presudom od 3. lipnja 1993., odlučuje:

- 1. Članke 2. i 3. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u njezinoj verziji izmijenjenoj i ažuriranoj Uredbom Vijeća (EEZ) br. 2001/83 od 2. lipnja 1983., treba tumačiti na način da se nadživjeli bračni drug radnika migranta može na njih pozivati radi utvrđivanja stope doprinosa s obzirom na razdoblje dobrovoljnog osiguranja ostvareno prema sustavu starosne mirovine države članice na čijem je državnom području radnik bio zaposlen.**

- 2. Na ovu se presudu, u prilog zahtjevima za davanja za razdoblja prije datuma njezinog donošenja, mogu pozivati samo osobe koje su prije toga datuma pokrenule postupak ili podnijele istovrijedan zahtjev.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 30. travnja 1996.

[Potpisi]

* Jezik postupka: nizozemski

RADNI PRIJEVOD